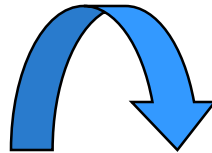

Διαχείριση της ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

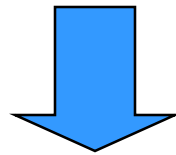
- Δύο πόλοι:
  1. Εκπαιδευτικοί φορείς : μηχανισμοί πολιτισμικής ομογενοποίησης & διαμόρφωσης της εθνικής ταυτότητας
  2. Ανομοιογένεια του πληθυσμού των μαθητών/-τριών ως προς τη γλώσσα, τη θρησκεία ή την εθνότητα – ένα αδιαμφισβήτητο δεδομένο για τα κοινωνικά συστήματα των «δυτικών» χωρών

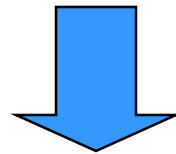
Η εκπαίδευση καλείται να διαχειριστεί την εθνοπολιτισμική
ετερογένεια

Η πορεία της διαχείρισης της ετερότητας σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής

Προσπάθεια να αφομοιωθούν γλωσσικά &
πολιτισμικά

Προσπάθεια να ενσωματωθούν

Αναγνώριση & θετική αντιμετώπιση πολιτισμικής
ποικιλίας

ΤΟ ΑΦΟΜΟΙΩΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ (assimilation) στην εκπαίδευση και ως προσέγγιση σε επίπεδο κοινωνικής πολιτικής

- Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '60
  - Η διαφορετικότητα ως κοινωνικό πρόβλημα
- Αρχές:
  - Περιθωριοποίηση ή εξάλειψη γλωσσικών & πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων
  - Πλήρης απορρόφηση «διαφορετικών»
- Εφαρμογή στην εκπαίδευση:
  - Γρήγορη εκμάθηση κυρίαρχης γλώσσας & πολιτισμού
  - Διασκόρπιση «διαφορετικών» σε διάφορα σχολεία
  - Παραμέληση μητρικής γλώσσας & πολιτισμού

ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ (integration)

- Δεκαετία του '70
  - Αναγνώριση & ανοχή της διαφοράς
- Αρχές:
  - Αμφίδρομη σχέση μεταξύ πολιτισμών
  - Αποδοχή πολιτισμικής ποικιλομορφίας μέσα στα όρια που θέτει ο κυρίαρχος πολιτισμός
- Εφαρμογή στην εκπαίδευση:
  - Εκμάθηση μητρικής γλώσσας
  - Προγράμματα σχολικής & κοινωνικής ενίσχυσης «διαφορετικών»

ΤΟ ΠΟΛΥ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ (multiculturalism)

- Μέσα δεκαετίας του '70
  - Έμφαση στην πολιτισμική διαφορά/ Αναγνώριση του πολιτισμού των «διαφορετικών»
- Αρχές:
  - Πολιτισμικός πλουραλισμός
  - Συνύπαρξη & ανάπτυξη διαφορετικών πολιτισμών σε ένα κοινωνικό πλαίσιο
- Εφαρμογή στην εκπαίδευση:
  - Διαφοροποίηση του περιεχομένου, των πλαισίων & των τεχνικών μετάδοσης της γνώσης & διευκόλυνσης της μάθησης που να αντανακλά καλύτερα την εθνική, πολιτισμική & κοινωνική ετερότητα της χώρας υποδοχής

ΤΟ ΑΝΤΙ-ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ (anti-racism)

- Τέλη δεκαετίας του '80
  - Έμφαση στο ρατσισμό
- Αρχές:
  - Ρατσισμός σε θεσμικό & ατομικό επίπεδο σε όλους τους τομείς της κοινωνίας
  - Ανάγκη αναθεώρησης δομών & θεσμών
- Εφαρμογή στην εκπαίδευση:
  - Τρεις στόχοι: Ισότητα, Δικαιοσύνη, Χειραφέτηση
  - Αλλαγές σε πολιτική σχολείου, προσωπικό, αναλυτικό πρόγραμμα & τρόπο διδασκαλίας

ΤΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ (interculturalism)

- Δεκαετία του '80
  - Έμφαση στην επικοινωνία των πολιτισμών
- Αρχές:
  - Αρχή της ισοτιμίας των πολιτισμών
  - Υπόθεση του ελλείμματος & της διαφοράς
  - Αρχή των ίσων ευκαιριών
- Εφαρμογή στην εκπαίδευση:
  - «Διαπολιτισμοποίηση» των αναλυτικών προγραμμάτων, των μεθόδων διδασκαλίας, της σχολικής τάξης και του σχολείου ως θεσμού

ΕΛΛΑΔΑ

- Εκπαιδευτική πολιτική – μονοπολιτισμική
  - «ένα έθνος, μία γλώσσα, μία θρησκεία»
  - Στόχος: η μεγαλύτερη δυνατή εθνική & πολιτισμική ομογενοποίηση
- 3 περίοδοι:
  1. Δεκαετίες 1970-1980: προνοιακή – φιλανθρωπική
  2. Δεκαετίες 1980-1990: αφομοιωτική – αντισταθμιστική
  3. Μετά τη δεκαετία του 1990: αντισταθμιστική - πλουραλιστική

ΕΛΛΑΔΑ

εκπαίδευση

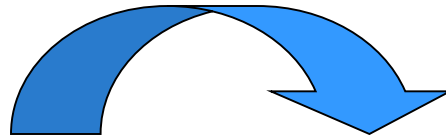
- 1970-1980: επαναπατρισμός ομογενών
  - 1980: ίδρυση πρώτων τάξεων υποδοχής
  - 1983: ίδρυση φροντιστηριακών τμημάτων
  - 1984-1985 & 1985-1986: ίδρυση των σχολείων αποδήμων σε Αθήνα & Θεσ/νίκη
- Αρχές της δεκαετίας του '90: αλλοδαποί μετανάστες
  - Ίδιοι μηχανισμοί
  - Νόμος 2413/1996
    - 1996: Ίδρυση Ειδικής Γραμματείας Παιδείας Ομογενών & Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης
    - Σχολικό έτος 1999-2000: 20 σχολεία «Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης»
  - Πολυσημία του όρου Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Ποιοι είναι οι άλλοι?

- **Φυλή (race):** υποομάδα ατόμων που διαθέτουν ένα σαφώς προσδιορισμένο συνδυασμό σωματικών χαρακτηριστικών με γενετική προέλευση. Αυτός ο συνδυασμός χαρακτηριστικών ξεχωρίζει την υποομάδα από άλλες υποομάδες (Krogman, 1945)
- **Εθνοτικότητα (ethnicity):** τμήμα της ευρύτερης κοινωνίας του οποίου τα μέλη θεωρείται ότι έχουν κοινωνικής καταγωγή και μοιράζονται σημαντικά στοιχεία ενός κοινού πολιτισμού και τα οποία επιπρόσθετα συμμετέχουν σε κοινές δραστηριότητες στις οποίες η κοινή καταγωγή και το πολιτισμικό υπόβαθρο είναι σημαντικά συστατικά (Yinger, 1976)
- **Μειονότητα (minority):** Ομάδα ατόμων, τα οποία, εξαιτίας σωματικών ή πολιτισμικών χαρακτηριστικών, διαχωρίζονται από τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας μέσα από συμπεριφορές διάκρισης και άνισης μεταχείρισης και τα οποία, γι' αυτό το λόγο, θεωρούν τους εαυτούς τους τα αντικείμενα συλλογικών διακρίσεων (Wirth, 1945)
- **Πλειονότητα (majority):**
- Η ομάδα που κατέχει τη δύναμη, την επιρροή και τον πλούτο σε μια κοινωνία, η κυρίαρχη ομάδα.

Εργασία σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον

- Η κοινωνικο-πολιτική φύση της εκπαίδευσης
  - Δε λειτουργούμε σε «πολιτισμικό κενό»

- Επανεξέταση του ρόλου & των «προσόντων»/δεξιοτήτων του στελέχους της εκπαίδευσης

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

- Χρήση «πολιτισμικά ευαίσθητων» τεχνικών αξιολόγησης & παρέμβασης
- Εκπαίδευση
- Αναζήτηση, συνεργασία & «στρατολόγηση» πολιτισμικά διαφορετικών επαγγελματιών
- Εμπλοκή όλων των ομάδων

Ο ρόλος του στελέχους της εκπαίδευσης

- **Διαπολιτισμική διαμεσολάβηση**
  - Ενημερότητα-γνώσεις-δεξιότητες
- ► **Πολιτισμική ευαισθησία (cultural sensitivity):**
  - Η γνώση της ύπαρξης πολιτισμικών διαφορών και ομοιοτήτων χωρίς την αξιολόγηση αυτών των διαφορών (π.χ., σωστό-λάθος, καλό-κακό κλπ.)
- ► **Πολιτισμική ενημερότητα (cultural awareness):**
  - Η ευαισθητοποίηση & η κατανόηση διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων. Συνήθως περιλαμβάνει αλλαγές ως προς τις στάσεις & τις αξίες
- ► **Πολιτισμική Γνώση (cultural knowledge):**
  - Η εξοικείωση με επιλεγμένα πολιτισμικά χαρακτηριστικά, την ιστορία, τις αξίες, τις πεποιθήσεις και τις συμπεριφορές μελών διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων
- ► **Πολιτισμική επάρκεια (cultural competence):**
  - Η ενοποίηση & η μετατροπή γνώσεων για άτομα και ομάδες σε συγκεκριμένα κριτήρια, πολιτικές, πρακτικές και στάσεις που εφαρμόζονται στους κατάλληλους πολιτισμικούς χώρους ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών
- **Η έρευνα δράσης ως μέσο κινητοποίησης διαλόγου σε οργανισμούς**